

Wstępna ocena przezimowania upraw¹ w 2024 r.

30.04.2024 r.

 0,6 %

spadek powierzchni zasiewów
zbóż ozimych w porównaniu z
zasiewami z 2023 r.

Z przeprowadzonych badań polowych wynika, że w bieżącym roku uprawy ozime przezimowały podobnie jak w roku ubiegłym, praktycznie bez strat. Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie zimy był na ogół korzystny dla zimujących roślin, a notowane w grudniu i styczniu spadki temperatury powietrza (lokalnie do -20°C i poniżej) nie zagrażały oziminom.

W większości województw nie odnotowano strat w powierzchni zasianych ozimin lub straty były niewielkie. Niewielkie uszkodzenia upraw ozimych wynikały głównie z utrzymujących się na polach zastoisk wody, wysuszających wiatrów oraz szkód dokonanych przez zwierzynę leśną.

W drugiej połowie lutego na obszarze całego kraju obserwowano rozpoczęcie wegetacji roślin ozimych i trwałych użytków zielonych. W bieżącym roku wegetacja jest wyraźnie przyspieszona w stosunku do roku ubiegłego. Na znacznym obszarze kraju, zwłaszcza na gruntach wyższej położonych i na lżejszych glebach już na początku marca przystąpiono do pierwszych wiosennych prac polowych, a miejscami także do siewu owsa, pszenicy jarej i jęczmienia jarego. Ciepła i słoneczna pogoda na przełomie marca i kwietnia korzystnie wpłynęła na procesy życiowe roślin, w wielu rejonach Polski obserwowano początek kwitnienia drzew i krzewów owocowych. W kwietniu na obszarze kraju panowały zróżnicowane warunki agrometeorologiczne, a opady deszczu zapewniały dobre uwilgotnienie gleby i zabezpieczały potrzeby wodne roślin. Występujące w drugiej połowie kwietnia przymrozki uszkodziły w niektórych rejonach kraju kwiaty na drzewach owocowych.

Ostateczna ocena strat zimowych, jak i wiosennych oraz ocena stanu zasiewów upraw rolnych i ogrodniczych zostanie przeprowadzona w drugiej połowie maja br.

Ocena stanu roślin ozimych zasianych jesienią 2023 r., pod zbiory w 2024 r.

Z oceny przeprowadzonej w listopadzie ubiegłego roku przez rzeczoznawców terenowych GUS wynika, że zbóż ozimych pod zbiory w 2024 r. zasiano ok. 4,5 mln ha, tj. o 0,6% mniej niż w roku ubiegłym, z tego:

- pszenicy ozimej ok. 2,3 mln ha,
- żyta ponad 0,7 mln ha,
- pszenżyta ozimego ponad 1,1 mln ha,
- jęczmienia ozimego ponad 0,3 mln ha,
- mieszanek zbożowych ozimych ok. 0,1 mln ha.

W drugiej połowie lutego na obszarze całego kraju obserwowano rozpoczęcie wegetacji roślin ozimych i trwałych użytków zielonych

Powierzchnia zbóż ozimych zasianych jesienią 2023 r. pod zbiory w 2024 r. wyniosła ok. 4,5 mln ha

¹ Informacja zawiera wyniki wstępnej oceny przezimowania upraw ozimych oraz roślin sadowniczych przeprowadzonej przez rzeczoznawców wojewódzkich GUS. Oceny dokonano na podstawie badań monolitowych przeprowadzonych w połowie marca, a także przeprowadzonej pod koniec marca lustracji pól, łąk i sadów oraz obserwacji warunków agrometeorologicznych i ich wpływu na stan upraw rolnych i ogrodniczych.

Powierzchnię obsianą rzepakiem i rzepikiem ozimym szacuje się na ok. 1,0 mln ha.

W optymalnych terminach agrotechnicznych zasiano ok. 85% powierzchni pszenicy ozimej, ponad 92% powierzchni żyta, ok. 92% powierzchni jęczmienia ozimego, blisko 93% powierzchni pszenżyta ozimego, ok. 90% powierzchni ozimych mieszanek zbożowych i blisko 93% powierzchni rzepaku i rzepiku ozimego.

Stan zasiewów zbóż ozimych, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, pszenżyta i mieszanek zbożowych oceniono na poziomie nieco wyższym lub wyższym od oceny ubiegłorocznej (Tabl.1.). Plantacje rzepaku i rzepiku ozimego średnio w kraju oceniono na poziomie 4,0 stopnia kwalifikacyjnego, tj. na poziomie nieco wyższym od oceny ubiegłorocznej.

Tabl. 1. Ocena stanu zasiewów ozimin w listopadzie 2023 r.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}							
Pszenica	3,5	3,6	3,7	3,9	3,8	3,8	3,8	3,9
Żyto	3,6	3,6	3,7	3,6	3,9	3,8	3,8	4,0
Jęczmień	3,7	3,6	3,7	3,8	3,9	3,8	3,8	4,0
Pszenżyto	3,6	3,6	3,6	3,7	3,9	3,9	3,9	4,0
Mieszanki zbożowe	3,5	3,6	3,6	3,5	3,8	3,7	3,8	3,9
Rzepak i rzepik	3,7	3,8	3,8	3,9	4,0	3,9	3,9	4,0

a) Stopień „5” oznacza stan bardzo dobry, „4” – dobry, „3” – dostateczny, „2” – słaby, „1” – zły, kłękowy.

Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie zimy 2023/2024

Utrzymująca się do końca drugiej dekady listopada wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza i gleby podtrzymywała vegetację oraz stwarzała dobre warunki dla wschodów, wzrostu i rozwoju późno zasianych ozimin. Umożliwiła także wykonywanie jesiennych prac polowych oraz zbiorów roślin okopowych i pastewnych. Oziminy wysiane w optymalnych terminach agrotechnicznych w listopadzie krzewiły się. Występujące w trzeciej dekadzie miesiąca znaczne ochłodzenie oraz opady śniegu przyczyniły się do zwolnienia procesów życiowych roślin.

Notowane głównie w pierwszej połowie grudnia duże spadki temperatury powietrza przy powierzchni gruntu, dochodzące miejscami nawet do -15°C i poniżej, mimo braku pokrywy śnieżnej lub niewielkiej jej wysokości nie spowodowały nadmiernego wychłodzenia gleby na głębokości węzła krzewienia, spowodowały natomiast zahamowanie procesów życiowych roślin. W drugiej połowie miesiąca w wyniku ocieplenia (miejscami temperatura powietrza wzrastała nawet do 13°C) topniejący śnieg w połączeniu z opadami deszczu powodowały miejscami powstawanie na polach zastoisk wody. W wyniku dobowych wahań temperatury powietrza powtarzały się procesy zamarzania i rozmarzania wierzchniej warstwy gleby mogące powodować osłabienie systemu korzeniowego roślin. Utrzymująca się na początku stycznia wysoka temperatura powietrza, lokalnie mogła powodować zakłócenia w zimowym spoczynku roślin. Notowane pod koniec pierwszej, a także w drugiej dekadzie miesiąca spadki temperatury powietrza (miejscami wynoszące nawet -20°C i poniżej), były krótkotrwałe i nie spowodowały nadmiernego wychłodzenia gleby na głębokości węzła krzewienia.

Przebieg warunków pogodowych w okresie zimy był na ogół korzystny dla zimujących roślin

Pod koniec miesiąca topniejący śnieg oraz opady deszczu miejscami powodowały powstawanie na polach zastoisk wody. Notowane w lutym wyjątkowo wysokie temperatury powietrza, znacznie przekraczające normę wieloletnią zakłócały zimowy spoczynek roślin. W drugiej połowie lutego na obszarze całego kraju obserwowano rozpoczęcie wegetacji roślin ozimych i trwałych użytków zielonych. Występujące w ciągu miesiąca opady deszczu przyczyniły się do nadmiernego uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby. Przebieg pogody w marcu sprzyjał wzrostowi i rozwojowi roślin uprawnych. Notowane w ciągu miesiąca korzystne na ogół warunki agrometeorologiczne umożliwiły wykonywanie wiosennych prac polowych. Lokalnie w pierwszej (na polach równomiernie uwilgotnionych), a na znacznym obszarze kraju w drugiej dekadzie miesiąca przystąpiono do siewów owsa, pszenicy jarej i jęczmienia jarego. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na początku okresu wegetacyjnego w pełni zabezpieczało potrzeby wodne roślin.

W kwietniu na obszarze kraju panowały zróżnicowane warunki agrometeorologiczne, a opady deszczu zapewniały dobre uwilgotnienie gleby i zabezpieczały potrzeby wodne roślin.

Występujące w drugiej połowie kwietnia przymrozki uszkodziły w niektórych rejonach kraju kwiaty na drzewach owocowych.

Tabl. 2. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2023 do wiosny 2024 r.

Wyszczególnienie	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ ^{b)} 2023				
Wrzesień	17,7	3,9	22,4	39,0
Październik	10,9	2,1	75,5	162,0
Listopad	4,2	0,1	70,4	177,0
ZIMA ^{b)} 2023/2024				
Grudzień	2,0	1,8	59,7	153,0
Styczeń	-0,3	0,9	50,8	139,0
Luty	5,7	5,8	65,2	206,0
WIOSNA ^{b)} 2024				
Marzec	6,7	3,6	28,4	75,1

a) Jako normę IMiGW przyjmuje od 2021 r. średnie z lat 1991-2020.

b) Średnie miesięczne / obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Wstępna ocena przezimowania zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku

Z badań monolitowych i polowych przeprowadzonych przez rzeczoznawców wojewódzkich pod koniec lutego i w pierwszej połowie marca br. wynika, że uprawy ozime w całym kraju przezimowały podobnie jak w roku ubiegłym, praktycznie bez strat, a ich stan oceniany wczesną wiosną był dobry.

Lokalnie straty zimowe (uszkodzenia roślin) odnotowano w następujących województwach z powodu:

- występowania zastoisk wody w obniżeniach terenowych powodujących wymoknięcia roślin w województwach: kujawsko-pomorskim, lubuskim, łódzkim, małopolskim, pomorskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim,
- wysuszających wiatrów w województwie podkarpackim,
- innych przyczyn (np. zwierzyna leśna) w województwach: lubelskim, lubuskim i warmińsko-mazurskim.

Według oceny rzeczoznawców wojewódzkich GUS, w kraju do zaorania zakwalifikowano tylko ok. 0,1% powierzchni zasiewów zbóż ozimych oraz ok. 0,1% powierzchni rzepaku i rzepiku ozimego.

W badanych próbach monolitowych i polowych udział roślin żywych i nasion kietkujących wyniósł w bieżącym roku dla:

- pszenicy ozimej – blisko 94%,
- żyta – blisko 95%,
- jęczmienia ozimego – ok. 91%,
- pszenżyta ozimego – ok. 97%,
- rzepaku i rzepiku ozimego – ponad 93%.

Ponadto w badanych próbach monolitowych stwierdzono od 1% do 6% roślin wątpliwych (u których nie można było określić stopnia przezimowania i ostatecznej kondycji). Najwięcej roślin wątpliwych zanotowano na plantacjach jęczmienia ozimego, a najmniej na plantacjach pszenżyta ozimego.

Ocena przezimowania drzew, krzewów owocowych i plantacji jagodowych oraz stan upraw ogrodnich

Łagodny przebieg zimy w sezonie 2023/24, tak jak w kilku ubiegłych latach, sprzyjał zachowaniu dobrej kondycji roślin sadowniczych. Opady deszczu występujące od jesieni 2023 r. do końca marca 2024 r. sukcesywnie uzupełniły zasoby wód gruntowych. Niewielkie spadki temperatury powietrza w okresie zimy nie wyrządziły szkód mrozowych w drzewach owocowych. Korzystne warunki pogodowe na początku roku wpłynęły na pobudzenie roślin sadowniczych i przyspieszenie wegetacji od 2 do ponad 3 tygodni w stosunku do średniej wieloletniej. Początek kwitnienia drzew w wielu rejonach kraju notowany był już na przelocie marca i kwietnia. Obfite opady deszczu na początku kwietnia i jednoczesny wzrost temperatury powietrza stworzyły konieczność prowadzenia zabiegów przeciwdziałających chorobom grzybowym, wirusowym oraz szkodnikom. Największą intensywnością kwitnienia cechowały się rośliny na plantacjach, na których w roku poprzednim nastąpił spadek owocowania. Na obecnym etapie produkcji, największym zagrożeniem dla upraw drzew mogą być przymrozki, które zazwyczaj występują do połowy maja.

Kondycja krzewów owocowych oraz plantacji jagodowych po zimie 2023/24 była na ogół dobra. Nie odnotowano istotnych uszkodzeń mrozowych, a początek wegetacji większości roślin nastąpił o 2-3 tygodnie wcześniej niż zazwyczaj. Przyspieszenie rozwoju jest szczególnie widoczne na plantacjach porzeczki czarnej, jak i kolorowej. W gorszej kondycji znajdują się natomiast krzewy malin, gdyż z racji słabych wyników ekonomicznych produkcji w 2023 r., plantatorzy ograniczali zabiegi ochronne i agrotechniczne na wielu plantacjach. Straty mrozowe nie wystąpiły również w polowej uprawie truskawek, jednak z powodu pojawiających się okresowych spadków temperatury przy gruncie, zaawansowanie rozwoju roślin jest mniejsze niż innych gatunków owoców. Dodatkowo, duża wilgotność gleby sprzyja porażaniu truskawek przez patogeny, zwłaszcza choroby grzybowe.

Do zaorania zakwalifikowano tylko ok. 2,7 tys. ha powierzchni zbóż ozimych oraz ok. 0,6 tys. ha powierzchni rzepaku i rzepiku zasianych jesienią 2023 r.

Zaawansowanie prac polowych i siewów warzyw gruntowych pod koniec marca i na początku kwietnia 2024 r. było zróżnicowane. Do nieznacznych opóźnień tych prac względem średniej wieloletniej, doszło zwłaszcza w północno-wschodniej i południowo-wschodniej części kraju. Wywołane były one przede wszystkim nadmiernym uwilgotnieniem gleby, z lokalnie występującymi zastoiskami wody, ale też niskimi temperaturami powietrza i powolnym nagrzewaniem się podłoża. Bardziej sprzyjające warunki odnotowano w centralnej i zachodniej Polsce. W rejonach tych prace agrotechniczne realizowane były w zalecanych terminach, zaś siewy warzyw (głównie marchwi, pietruszki i cebuli) są bardziej zaawansowane w porównaniu z rokiem ubiegłym. W wielu rejonach kraju rozpoczęły się już wschody warzyw, przy czym notowane w marcu relatywnie wysokie temperatury powietrza i duża wilgotność gleby skutkowały wzrostem presji ze strony chorób grzybowych i szkodników. Z obawy przed wystąpieniem strat przymrozkowych wielu producentów zdecydowało się na produkcję warzyw z rozsady, która jest wysadzana do gruntu w późniejszym terminie.

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Departament Rolnictwa i Środowiska

Dyrektor Marta Wojciechowska
Tel.: 22 608 34 62

Rozpowszechnianie:
Wydział Współpracy z Mediami

Tel. komórkowy: +48 695 255 032
Tel. stacjonarne: +48 22 608 38 04, +48 22 449 41 45,
+48 22 608 30 09

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

- www.stat.gov.pl
- [@GUS_STAT](https://twitter.com/GUS_STAT)
- [@GlownyUrzadStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzadStatystyczny)
- [gus_stat](https://www.instagram.com/gus_stat)
- [glownyurządstatystycznygus](https://www.youtube.com/glownyurządstatystycznygus)
- [glownyurządstatystyczny](https://www.linkedin.com/company/glownyurządstatystyczny)

Powiązane opracowania

[Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów w 2019 roku](#)

[Produkcja upraw rolnych i ogrodnich w 2022 roku](#)

Temat dostępny w bazach danych

[BDL: Powierzchnia zasiewów](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[BDL: Powierzchnia zasiewów](#)